

Majandus- ja kommunikatsiooniministri
27. juuni 2011. a määrus nr 57
„Traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi liiklusalased
kvalifikatsiooninõuded, ettevalmistamise tingimused ja kord,
eksamineerimise ning temale juhtimisõiguse andmise kord,
nõuded eksamisõidukile ja õppekava”
Lisa 5
(Kliimaministri 24.07.2023 määruse nr 39 sõnastuses)

SÕIDUEKSAMI TEISES JÄRGUS EKSAMINEERITAVALE ESITATAVAD NÕUDED JA TEMA TEGEVUSE HINDAMINE

1. Eksamineeritavale esitatavad nõuded

1.1. Sõidueksami teises järgus peab eksamineeritav oskama:

- 1.1.1. valmistada sõidukit ette turvaliseks sõiduks ja käivitada sõidukit;
- 1.1.2. alustada sõitu sõidutee äärest või parkimiskohast;
- 1.1.3. kiirendada sõidukit, vahetades käike, juhtida sõidukit sirgjooneliselt ning seda aeglustada;
- 1.1.4. valida õiget sõidukiirust ja sõidujoont;
- 1.1.5. arvestada masina liikumise eripära ühinemisel üldise liiklusvooluga, sobitades oma paiknemist ja kiirust, arvestades liiklusmärke, teekattemärgistust ja reguleerija märguandeid ning pöörates tähelepanu tee- ja ilmaoludele ning liiklustingimustele;
- 1.1.6. vahetada sõidurada, sõita ümber takistustest, mööduda vastu sõitvast sõidukist ja erinevates liiklusolukordades mööda sõita, säilitades õiget piki- ja külgvahet;
- 1.1.7. läheneda ristmikele, sealhulgas ringliiklusega ristmikele, ülekäiguradadele ja jalgrattateedele ning neid ületada;
- 1.1.8. ületada raudteed raudteeületuskohal;
- 1.1.9. tunnetada liiklusohu ja ohu korral seda vältida;
- 1.1.10. anda hoiatusmärguannet ja kasutada tulesid;
- 1.1.11. jälgida liiklust, suhelda teiste liiklejatega ja nendega arvestada;
- 1.1.12. parkida masinat sõidutee äärde või parkimiskohta;
- 1.1.13. lõpetada sõitu.

2. Sõidueksami sooritamine

2.1. Sõidueksami sooritamiseks peab juht omama ja eksamil tõendama järgnevaid oskusi:

2.1.1. sõiduki käsitlemise oskus:

- 2.1.1.1. sõiduki ettevalmistamine ohutuks sõiduks;
- 2.1.1.2. juhtimisseadmete kasutamine;
- 2.1.1.3. automaatsed liigutused sõiduki juhtimisel ja käsitlemisel;
- 2.1.1.4. sõiduki sujuv juhtimine erinevatel kiirustel ja erinevates ilmaoludes;
- 2.1.1.5. sõidusujuvus nii sõidu alustamisel, aeglustamisel kui ka seismajäämisel.

2.1.2. ohutunnetus:

- 2.1.2.1. enda ja kaasliiklejate ohutuse tagamine ning juhi vastutustunne;
- 2.1.2.2. tähelepanelikkus;

- 2.1.2.3. ettenägelikkus ja kaasliiklejate tegevuse varajane etteaimamine;
- 2.1.2.4. õige (olukorrale vastav) sõidukiiruse valik.

2.1.3. liikluses iseseisev toimetulek:

- 2.1.3.1. liiklusreeglite praktikas rakendamise oskus (sõidu alustamine ja liiklusvooluga ühinemine, sõidu lõpetamine, sõiduteel paiknemine, sõiduraja vahetamine, lähenemine reguleerimata ristmikule, ringristmikule, arvestamine liiklusmärkide ja teemärgistustega, raudtee ületamine, peatumine ja parkimine);
- 2.1.3.2. liikluse jälgimise (lugemise) ning liiklusalaste situatsioonide tõlgendamise oskus (tähelepanu vähekaitstud liiklejate suhtes, ühissõiduki peatusest möödumine, reguleerimismärguannete arvestamine, teeandmise kohustus ja sõidueesõiguse järgimine);
- 2.1.3.3. oskus kohandada oma tegevust vastavalt liiklusolukorrale;
- 2.1.3.4. täpne ajastus otsuste ja tegevuste vastuvõtmisel (mitte liiga vara ja mitte liiga hilja);
- 2.1.3.5. koostöö ja suhtlemisoskus teiste liiklejatega (teiste liiklejatega arvestamine, suunamärguande kasutamine, tulede kasutamine, piki- ja külgsuuna säilitamine, möödasõidu sooritamine, ülekäiguradade ületamine);
- 2.1.3.6. sõidumarsruudi planeerimine ja iseseisev liikluses toimetulek.

2.2. Iga juhtimisolukorra kohta antav hinnang peab näitama eksamineeritava oskust käsitseda ja juhtida sõidukit liikluses ohutult. Eksamineerija peab end kogu eksami vältel tundma turvaliselt. Juhul kui juhtimisel esineb vigu ja loomult ohtlikku käitumist, mis võivad ohustada eksamisõidukit, selles sõitjaid või teisi liiklejaid, katkestatakse eksam mittesooritatud tulemusega, olenemata sellest, kas eksamineerija või kaasas olev isik peab sekkuma või mitte. Eksamineerijal on siiski õigus otsustada, kas eksam viia lõpuni või katkestada vastavalt eksami eksamineeritava oskustele ja käitumisele.

2.3. Hindamise käigus pöörab eksamineerija erilist tähelepanu sellele, kas eksamineeritav ilmutab kaalutletud ja teisi arvestavat juhtimiskäitumist. See peab peegeldama üldist reeglipärasust ja ohutut sõiduki juhtimisstiili. Eksamineerija võtab seda eksamineeritavast üldise ettekujutuse saamisel arvesse. Siia kuulub ka kohanduv ja kindel juhtimisstiil, tee- ja ilmastikuolude arvestamine, muu liikluse arvestamine, teiste (eriti vähekaitstud) liiklejatega arvestamine ning ettenägelikkus.

3. Tulemuse aluseks on teadmiste, oskuste ja käitumise kogumid, mis on esitatud punktis 2.1. Sõidueksami tulemus antakse eristava skaala alusel järgmiselt:

- 3.1. „**Arvestatud**“ – eksamineeritav on saavutanud kvalifikatsiooninõuded tasemel, mida iseloomustab õpiväljundite eesmärgipärane kasutamine. Eksam on sooritatud.
- 3.2. „**Arvestatud märkustega**“ – eksamineeritav on saavutanud kõik kvalifikatsiooninõuded piisaval tasemel. Spetsiifilisemate ning detailsemate teadmiste ja oskuste osas avaldub ebakindlus ja ebatäpsus. Eksam on sooritatud.
- 3.3. „**Mittearvestatud**“ – eksamineeritav ei ole saavutanud kvalifikatsiooninõudeid piisaval tasemel. Tüüpolekordades kasutab teadmisi ja oskusi piiratud viisidel ja avalduvad puudujäägid, mis osutuvad takistuseks, et lubada iseseisva sõidukijuhina liiklusesse. Eksam on mittesooritatud.

4. Sõidueksamil antakse hinnang eksamineeritava oskustele, hoiakutele, käitumisele ning teadmiste kasutamisele praktikas. Eksami käigus ilmnunud vead, hinnangud, kommentaarid ja otsuse sõidueksami sooritamise või mittesooritamise kohta kannab eksamineerija määruse § 18 lõikes 7 nimetatud sõidueksami kaardile.